



EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

Eesti piimaturg 2009. aasta 9 kuul

kokkuvõte

Tallinn
Jaanuar 2010

Töö on teostatud Eesti Põllumajandusministeeriumi tellimusel

Vastutavad täitjad: Katrin Nittim
Projektigrupi koosseis: Pille Liivaauk

EKI Rävälä 6
 19080 Tallinn
 Tel. +372 668 1242
 Fax +372 668 1240
 E-mail: eki@ki.ee
 <http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunkturiinstituut

Sisukord

| | |
|--------------------------------|----|
| Sissejuhatus | 5 |
| Piima tootmine | 7 |
| Piimatööstus | 9 |
| Hinnad | 13 |
| Väliskaubandus | 25 |
| Maailmaturg | 33 |
| Euroopa Liidu turg | 33 |
| Rahvusvaheline konkurents..... | 34 |
| Kokkuvõte | 37 |

Sissejuhatus

Töö eesmärgiks on anda ülevaade Eesti piimasektori arengust 2009. aasta 9 kuu jooksul ja arengutrendidest lähitulevikus seostatult Euroopa Liidu ja maailmaturu arengutega.

Töös analüüsitakse:

- piimatootmise, lehmade arvu ja produktiivsuse muutusi;
- piimatööstuse tootmismahdade ja ekspordiks müügi arengut;
- piimatööstuse majandusnäitajate muutusi (realiseerimise netokäive, kasum, kulud, töötajate arv, tootlikkus, rentaablus ja investeringud);
- hindade muutusi erinevates müügiahela osades (tootja- hulgi-, ekspordi-, jae-, EL ja maailmaturuhinnad);
- piimatoodete väliskaubandust riigiti ja tooteliigiti;
- piimatoodete müügiolukorda EL-is ja maailmaturul.

Töös on kasutatud SA põllumajanduse, tööstuse ja väliskaubanduse statistika andmeid, PRIA piima tootmiskvootide täitmise aruandeid ning EKI vaatluste ja tarbijaküsitluste andmeid. Euroopa Liidu ja maailmaturu ülevaadete koostamisel on kasutatud Euroopa Komisjoni raporteid ja memosid, Hollandi LOT ja EL erinevate riikide hinnaraporteid, turuülevaateid ja uudiseid.

Töö maht on 38 lehekülge.

Kokkuvõte

Eestis **toodeti piima** 2009. aasta 9 kuuga SA andmetel 511,2 tuh tonni ehk 2,7% vähem kui aasta tagasi. Piimatööstusettevõtete poolt varutava toorpiima **kokkuostukogus** vähenes 1,7%, kuid osakaal piima kogutoodangust kasvas 88,8%-le (2008.a 87,9%). EL-i poolt 2009/10 majandusaastaks määratud piima tootmiskvoodi täituvus perioodil 1.04.2009 – 30.09.2009 oli 46,2%, sh tarnekvoot 46,4% ja otseturustuskvoot 26,1%. Lehmade arv oli III kvartali lõpus 4500 looma võrra väiksem kui aasta tagasi ning piima väljalüps lehma kohta suurenes aastaga 51 kg võrra.

Piimatööstusettevõtetes suurenes SA kiirstatistika andmetel nende toodete tootmine, millele püsisid paremad ekspordivõimalused (või, juust, täispiima- ja vadakupulber, TPA, pastöriseeritud piim, jäätis). Piimatööstusettevõtete majandustulemused 2009. aasta 9 kuul olid jätkuvalt head, kuid võrreldes aastatagusega need veidi halvenesid. **Müügitulu** oli 9 kuu võrdluses 21,6% mullusest väiksem. **Kulud** olid aga 22,6% aastatagusest väiksemad, suurem osa sellest saadi madalama piima kokkuostuhinna maksmise kaudu. Kuna kulud püsisid tuludest väiksemad kujunes 2009. aasta 9 kuu **kasumiks** 207 mln krooni, mis oli 1,8% suurem aastatagusest. **Lisandväärtus** vähenes 2008. aasta 9 kuuga võrreldes 19,1 mln krooni võrra ehk 3,4%. Tööjõukulud vähenesid aastatagusega võrreldes 6,4% ning nende osakaal kogukuludes tõusis eelmise aasta 9 kuu 7,8%-lt 9,4%-le. Tööjõukulu ühe töötaja kohta 9 kuu arvestuses kasvas aastaga 0,6%. **Investeeringud** olid 22,1% väiksemad 2008. aasta 9 kuu mahust ning 66,4% investeeringutest kulutati seadmetele ja masinatele.

Väliskaubavahetuses vähenes 2009. aasta 9 kuuga ekspordikäive (-31,6%) impordikäibest (-19,3%) kiiremini ning kaubavahetuse positiivne saldo vähenes (-36,8%). Sealjuures vähenes kaubavahetuse positiivne saldo EL liikmesriikidega 44,1% ja kolmandate riikidega 8,1%. Ekspordikäibest 79,8% moodustas eksport EL-i liikmesriikidesse ning 20,2% väljapoole EL-i riike. Tähtsamad sihtturud olid Soome (19% ekspordikäibest), Venemaa (18%), Läti (15%), Saksamaa (12%). Piimatoodete ekspordikäibest moodustas 49% juustu-kohupiima, 21% piimapulbrit ja 10% või väljamüük. Impordikäibest moodustas 37% juustu-kohupiima import, 17% lõssi- ja piimapulber, 16% hapupiimatoodete, 12% vadakutoodete sissevedu. Suuremad piimatoodete impordi päritoluriigid olid Poola (21% impordikäibest), Läti (16%), Soome (13%), Saksamaa ja Leedu (mõlemad 12%).

Piimatoodete **tööstusest väljamüügi- ja ekspordihinnad** Eestis olid nii 2009. aasta III kvartalis kui ka 9 kuu keskmisena madalamad aastatagusest tasemest. Vaid lõssi- ja täispiimapulbril ületas III kvartali ekspordihind eelmise aasta sama perioodi taset. IV kvartalis piimatoodete hulgihindade tõus Eestis jätkus, vaid juustu hind liikus langustrendil ja oluliselt ei olnud detsembriks võrreldes III kvartaliga muutunud ka kodujuustu hind. Piimatoodete **jaehindade** kerge langus Eestis jätkus 2009. aasta alguseni ning kiirenes II kvartalis. II kvartali keskmised jaehinnad olid I kvartali keskmiste hindadega võrreldes olenevalt tootest 0-22,7% madalamad. Kolmandas kvartalis oli keskmiste hindade langus II kvartaliga võrreldes kuni 0-7,6%. Võrreldes eelmise aasta III kvartaliga olid

peaaegu kõigi piimatoodete hinnad nüüd madalamad, v.a kodujuustul, mille jaehind võrreldes aastatagusega tõusis aastaga 1,4% ning jogurtid, mis kallinesid 0,3-7,3%. 2009. aasta 9 kuu arvestuses olid piimatoodete keskmised jaehinnad Eestis 2-29% madalamad aasta varasema perioodi keskmistest. 2009. aasta III kvartali lõpus piimatoodete jaehindade langus lõppes ja asendus IV kvartalis tõusutrendiga. Detsembris olid praktiliselt kõigi piimatoodete jaehinnad kõrgemad III kvartali keskmistest hindadest, erandiks olid juust ja suure paki jogurt, mis odavnesid ning maitsestatamata ja topsijogurt, mille hind jäi praktiliselt III kvartali tasemele.

Toorpiima kokkuostuhinna alanemine kestis Eestis 2008. aasta märtsist kuni 2009. aasta juulini. 2009. aasta 9 kuu keskmine kokkuostuhind oli kolmandiku võrra madalam aasta varasemast. Alates augustist hakkas toorpiima hind tõusma ja oli novembris 16,8% kõrgem III kvartali keskmisest. EL-i riikidest oli piima kokkuostuhind III kvartalis Eestist madalam vaid Lätis ja Leedus.

Maailmaturul kestis piimatoodete hindade langus 2009. aasta alguseni. 2009. aasta I kvartalis piimatoodete maailmaturuhinnad stabiliseerusid 10 viimase aasta madalaimal tasemel ning olid enam kui kolmandiku võrra madalamad aasta varasema perioodi keskmistest. II kvartali alguses pöördusid piimatoodete hinnad aga taas tõusule, mis jätkus ka III ja IV kvartalis.